

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 12/2017-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. apríla 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Tatianou Vorobelovou, Bajzova 2, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 9/2006 v období po právoplatnosti nálezú Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 132/2012 z 26. júna 2012, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 9/2006 v období po právoplatnosti nálezú Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 132/2012 z 26. júna 2012 p o r u š e n é b o l i .

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 303,16 € (slovom tristotri eur a šesťnásť centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Tatiany Vorobelovej, Bajzova 2, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 12/2017 z 10. januára 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 9/2006 (ďalej aj „napadnuté konanie“) v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 132/2012 z 26. júna 2012.

2. Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza, že ústavný súd už nálezom sp. zn. III. ÚS 132/2012 z 26. júna 2012 rozhodol, že v petite sťažnosti označené práva sťažovateľky boli postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov a priznal jej finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € a úhradu trov konania.

3. Sťažovateľka uviedla, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu napriek uvedenému nebolo konanie v jej právnej veci právoplatne skončené ani po viac ako 10 rokoch od jeho začatia.

4. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezu sp. zn. III. ÚS 12/2017 z 10. januára 2017 bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a zároveň sa domáhala aj priznania finančného zadosťučinenia v sume 15 000 € a úhrady trov konania.

5. Okresný súd na základe výzvy ústavného súdu zaujal k sťažnosti stanovisko vo vyjadrení sp. zn. 1 SprV/110/2017 doručenom ústavnému súdu 23. marca 2017, v ktorom okrem iného uviedol:

„... Predmetné konanie po právnej stránke nejaví známky zložitosti. Som toho názoru, že faktická zložitosť veci spôsobilá, že súd doposiaľ vo veci meritórne nerozhodol. Okrem znaleckého posúdenia veci súd musel zabezpečiť množstvo listinných dokladov z archívov, katastra nehnuteľností aj od pamiatkového úradu.

K predĺženiu konania prispeli aj viaceré zmeny v osobe zákonného sudcu. Táto skutočnosť však nevylučuje zodpovednosť súdu za celkovú dĺžku konania, ktoré trvá už viac ako 11 rokov.

Postup súdu pri nariaďovaní znaleckého dokazovania, niekoľko zmien v osobe znalca, hodnotím ako neefektívny a nedôsledný, ktorý v konečnom dôsledku spôsobil predĺženie konania.

Na základe uvedeného hodnotím sťažnosť ako dôvodnú.“

6. K vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti doručenému ústavnému súdu 23. marca 2017 sťažovateľka zaujala stanovisko v podaní z 30. marca 2017, v ktorom okrem iného uviedla:

„... Súhlasím so stanoviskom porušovateľa, že sťažnosť sťažovateľky, v procesnom postavení žalobkyne v konaní Okresného súdu Košice I. sp.zn.34C/9/2006, má neprimeranú

dĺžku konania a je opodstatnená. V prípade, aký nastal v súdnom konaní sp.zn. 34C/9/2006, by sa mal akceptovať skutočný zmysel zákonného sudcu ako procesnej garancie. Podľa môjho názoru, v prípade odňatia zákonnému sudcovi, pri splnení zákonom určených podmienok pre odňatie, treba už sudcu, ktorému bola pridelená vec posudzovať ako sudcu zákonného. Ak pred týmto sudcom už bolo vykonané dokazovanie a sudca vec považuje za zrelú na rozhodnutie, je opätovné odňatie veci a pridelenie sudkyňi, ktorá sa z materskej dovolenky vrátila, a ktorá začína odznova, za neefektívne, spôsobujúce zbytočné prieťahy v konaní, najmä ak sudkyňa má iný právny názor na celú vec a na vykonané dokazovanie.

Takáto výmena sudcov, aj keď je v súlade s praxou súdov, porušuje právo účastníka konania na sudcu, ktorý v jeho veci už dlhšie koná a vec má pripravenú na rozhodnutie (právo na sudcu, ktorý koná a rozhoduje).

So zadovážením množstva listín v priebehu tohto súdneho konania neboli až také problémy, ktoré by spôsobovali vážne prieťahy v konaní, pretože napr. Krajský pamiatkový úrad v Košiciach sa bez prieťahov k veci vyjadroval, dokonca pred súdom vypovedal zástupca riaditeľa Krajského pamiatkového úradu v Košiciach a poskytol súdu aj pamiatkový výskum vzťahujúci sa na predmetnú nehnuteľnosť, ktorá je národnou kultúrnou pamiatkou.“

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

8. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu sp. zn. 34 C 9/2006 zistil, že v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 132/2012 z 26. júna 2012 bol jeho priebeh nasledovný:

- 15. máj 2012 – uznesenie okresného súdu zo 17. apríla 2012, ktorým bolo nariadené znalecké dokazovanie, nadobudlo právoplatnosť,
- 6. august 2012 – ustanovená súdna znalkyňa okresnému súdu oznámila, „že nie je oprávnená vykonať zadané úlohy nakoľko na to nemá kvalifikáciu“,

- 25. október 2012 – okresný súd požiadal o vyjadrenie a predloženie podkladov Archív mesta Košice a Krajský pamiatkový úrad Košice,
- 11. február 2013 – Krajský pamiatkový úrad Košice a Archív mesta Košice predložili okresnému súdu vyjadrenie a požadované podklady,
- 16. máj 2013 – opatrením predsedu okresného súdu bol predmetný súdny spis pridelený na rokovanie a rozhodnutie novej zákonnej sudkyňi,
- 4. jún 2013 – okresný súd požiadal o súčinnosť a podklady Pamiatkový úrad Slovenskej republiky a mesto Košice,
- 5. september 2013 – okresný súd prípisom požiadal o odborné stanovisko Ústav súdneho inžinierstva v Žiline,
- 20. december 2013 – okresný súd opätovne požiadal Ústav súdneho inžinierstva v Žiline o odborné stanovisko,
- 18. február 2014 – okresnému súdu bolo doručené požadované odborné stanovisko,
- 13. marec 2014 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 10. jún 2014,
- 10. jún 2014 – okresný súd pojednávanie, ktorého sa zúčastnili všetci účastníci, odročil na 30. september 2014 na účely ďalšieho dokazovania,
- 30. september 2014 – okresný súd pojednávanie, ktorého sa nezúčastnila sťažovateľka, ale bola právne zastúpená, odročil na účely ďalšieho dokazovania na 10. február 2015,
- 15. január 2015 – opatrením predsedu okresného súdu bola vec pridelená zákonnej sudkyňi po návrate z materskej dovolenky,
- 24. apríl 2015 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 29. jún 2015,
- 22. jún 2015 – uskutočnilo sa preročené pojednávanie, ktoré bolo odročené na 30. október 2015,
- 30. október 2015 – okresný súd pojednávanie odročil na neurčito z dôvodu nariadeného znaleckého dokazovania Ústavom súdneho inžinierstva v Žiline,
- 2. december 2015 – okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie Ústavom súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity, pričom na vypracovanie znaleckého posudku stanovil lehotu 60 dní od doručenia spisového materiálu,
- 21. január 2016 – ustanovená znalecká organizácia prípisom odmietla vykonanie znaleckého úkonu vzhľadom na „*vyťaženie znalcov a obmedzené kapacitné možnosti*“,

- 11. marec 2016 – okresný súd uznesením ustanovil nového znalca Inštitút znalcov súdneho inžinierstva, družstvo Košice, pričom na vypracovanie a predloženie znaleckého posudku stanovil lehotu 60 dní od doručenia spisového materiálu,

- 20. apríl 2016 – okresný súd uznesením rozhodol o poukázaní preddavku na znalečné v sume 350 € znaleckej organizácii,

- 19. august 2016 – okresný súd prípisom zaslal súdny spis znaleckej organizácii na vypracovanie znaleckého posudku,

- 5. október 2016 – znalecká organizácia zvolala miestne šetrenie a stavebnotechnickú obhliadku nehnuteľnosti na 13. október 2016,

- 11. november 2016 – okresný súd uznesením predĺžil lehotu na vypracovanie a predloženie znaleckého posudku „do 40 dní od ukončenia obhliadky“.

Z vyjadrenia okresného súdu k sťažnosti vyplýva, že ostatným procesným úkonom vo veci je nariadený termín pojednávania na 2. jún 2017.

III.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

11. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

12. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 9/2006 vo vymedzenom období dochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

15. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

16. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

17. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania v etape po právoplatnosti nálezov sp. zn. III. ÚS 132/2012 z 26. júna 2012 nebola závislá od právnej ani skutkovej zložitosti veci. Určitá miera skutkovej zložitosti vyplývajúca z nutnosti nariadenia znaleckého dokazovania

a zabezpečenia archívnych listinných dôkazov nemôže ospravedlniť skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo dosiaľ ani po viac ako 10 rokoch od jeho začatia právoplatne skončené.

18. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúvanom konaní, ústavný súd, posudzujúc preskúvanú časť napadnutého konania, nezistil, že by sťažovateľka prispela k predĺženiu preskúvaného konania, teda že by sa v dôsledku jej konania, resp. nekonania došlo k vzniku zbytočných prietáhov.

19. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd nepovažoval za potrebné osobitne vyhodnocovať priebeh postupu a jednotlivé procesné úkony vykonané okresným súdom, pretože z ústavnoprávneho hľadiska nie je akceptovateľné, aby napadnuté konanie nebolo ani po viac ako 10 rokoch od jeho začatia právoplatne skončené napriek tomu, že ústavný súd už svojím nálezom sp. zn. III. ÚS 132/2012 z 26. júna 2013 vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, okresnému súdu prikázal vo veci konať bez zbytočných prietáhov a sťažovateľke priznal aj finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € a úhradu trov konania.

20. Napriek uvedenému ústavný súd v zhode s názorom vysloveným predsedom okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti konštatuje, že k vzniku prietáhov v konaní prispeli viaceré zmeny v osobe zákonného sudcu a najmä neefektívny a nedôsledný postup okresného súdu pri nariaďovaní znaleckého dokazovania, za ktorý v zmysle štandardnej judikatúry nesie vo veci konajúci príslušný súd plnú zodpovednosť (napr. III. ÚS 548/2016).

21. Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním efektivity napadnutého konania upriamuje pozornosť na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj neefektívna (nesústredená) činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť

porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 380/08, I. ÚS 7/2011).

22. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším namietaným postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 9/2006 v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 132/2012 z 26. júna 2012 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, vzhľadom na to, že túto povinnosť mu uložil už vo svojom náleze sp. zn. III. ÚS 132/2012 z 26. júna 2012.

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

25. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

26. Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 15 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázala najmä na stav jej právnej neistoty vyvolaný skutočnosťou, že napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 10 rokoch od jeho začatia.

27. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti veci.

28. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, poukazujúc na to, že ústavný súd vo veci už prikázal konať bez zbytočných prieťahov, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

29. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní o jej sťažnosti advokátkou JUDr. Tatianou Vorobelovou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

30. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2015, ktorá bola 858 €.

31. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky

Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2016 predstavuje spolu s režijným paušálom (2 x 8,58 €) sumu 303,16 €.

32. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok) v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

33. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. apríla 2017